

EVALUERING AF PROJEKTET
Den, der går ved siden af dig

Et eksternt projekt
under Aarhus Kommunes
Kultur- og Sundhedsplan

Kasper Vinther Hansen

Lene Bak

April 2023

Indhold

1. Indledning.....	3
2. Projektets indhold og rammer.....	5
3. Værdi for borgeren	6
3.1 Sundhed.....	7
Erindringer og selvrefleksion	7
3.2 Trivsel.....	8
Afstresning og velvære	8
4. Aktører, organisation og samarbejde.....	9
Projektets aktører.....	9
Samarbejdet mellem Teater Seachange og Psykiatriens Hus	9
Samarbejdet med Aarhus Kommune	10
5. Evaluering og fremtid	10
6. Metode	11
Litteraturliste.....	12

1. Indledning

Projektet "Den, der går ved siden af dig" har fået puljemidler fra Aarhus Kommunes Kultur og Sundhedspulje. Projektet gennemføres i perioden fra 01/09/2022 til 01/04/2023 af Teater Seachange og Psykiatriens Hus.

Kultur og Sundhedsplanen arbejder med at integrere kunst og kultur i initiativer, der fremmer sundhed og trivsel for borgere i Aarhus Kommune. Aarhus Kommunes hhv. sundhedspolitik og kulturpolitik danner ramme for planen, som forgrener sig på tværs af alle velfærdsområderne¹.

Kultur og Sundhedsplanen har til formål at skabe trivsel og sundhed gennem kunst og kultur. Derudover er det målet med planen at tappe ind i Aarhuskompasset, hvor der er et fokusskift fra "mindre system til mere menneske".

Planen er operationaliseret i hhv. Puljeprojekter (eksterne parter og projekter kan søge puljemidler) og Signaturprojekter (tre magistrater gennemfører et eller flere projekter i regi af planen). Herudover er der diverse øvrige aktiviteter, som foregår i og uden for systemerne, men som også har fokus på kultur og sundhed.

Puljens formål er at:

- Engagere nogle af de borgere, som har mest behov for et løft af deres sundhed og trivsel.
- Udvikle og afprøve målrettede kultur- og sundhedsinitiativer til borgerne.
- Fremme partnerskaber på tværs af fagligheder og discipliner mellem Kultur & Sundhed.
- Understøtte et grundlag for bæredygtige forretningsmodeller på den varige velfærd².

Denne evaluering har til formål at undersøge, hvorvidt projektet fremmer sundhed og giver værdi for de pågældende borgere og deres omgivelser. Det gør vi ved at undersøge og evaluere, i hvilket omfang projektet:

- Medvirker til at skabe værdi og effekt for de deltagende, deres nære omgivelser og de professionelle omkring dem;

¹ Magistraten for Kultur og Borgerservice (MKB) og magistraten for Sundhed og Omsorg (MSO) er overordnet ansvarlige for programmet med MKB som udførende part. De øvrige involverede er, Magistraten for Sociale Forhold og Beskæftigelse (MSB) og Magistraten for Børn og Unge (MBU).

² [Kultur og sundhedspulje Aarhus](#)

- Skaber nye partnerskabs-/samarbejdsmodeller for de involverede professionelle og på tværs af traditionelle skel og sektorer;
- Er med til at afprøve kulturens virke i velfærden.

Vi skal evaluere 10 ud af de cirka 40 puljeprojekter. Disse 10 evalueringer er en del af en større og overordnet evaluering af kultur og sundhedsplanen, som skal kortlægge og danne vidensgrundlag for læring på det tværfaglige område kultur og sundhed. Derudover skal evalueringen synliggøre mulighedsrum og anbefalinger for, hvordan man gennem kulturaktiviteter skaber oplevelser og fællesskaber for mennesker i sårbare livssituationer og de involverede omkring dem.

Dataindsamlingen til denne projektevaluering er baseret på både kvalitative og kvantitative data og indsamles gennem:

- Desk-research
- Den oprindelige projektansøgning
- Projektets selvevaluering³
- Interviews med projektejerne.

Rapporten vil indeholde tre hovedkapitler. I første del belyser vi projektets indhold og rammer (aktivitet, økonomi, organisering mv.). Med det afsæt belyser vi i anden del af evalueringen, hvilken værdi projektet har skabt for de involverede borgere i Aarhus Kommune, og i tredje del ser vi nærmere på organisering, samarbejde og netværk. Dernæst sammenfatter og diskuterer vi projektets resultater og generelle output, samt perspektiver i projektet og anbefalinger til videre aktiviteter.

³ Selvevaluering er gennemført af projektejerne på basis af et spørgeskema, udviklet af evaluator. Skemaet omfatter cirka 20 spørgsmål, og besvarelserne indsamles via Surveyxact.

2. Projektets indhold og rammer

Projektet "Den, der går ved siden af dig" har til formål at styrke den mentale sundhed og trivsel for psykisk sårbare borgere ved at tilbyde dem en lydvandring i forlængelse af deres behandlings/recovery-forløb ved psykiatriens hus. Lydvandringen er skabt af projektejer Barbara Simonsen fra Teater Seachange.

Projektet opstod efter kultur og sundhedskonferencen Transformation LAB⁴, hvor stifter af Teater Seachange Barbara Simonsen og en ansat fra Psykiatriens Hus startede en dialog om mulighederne for at integrere Teater Seachanges eksisterende lydvandring⁵ med Psykiatriens Hus' behandlingstilbud⁶. Det førte til at parterne søgte midler i Kultur og Sundhedspuljen.

Teater Seachange er et uafhængigt projektteater, der er del af scenekunstorganisationen Seachange. Teater Seachange eksperimenterer med kombinationer af fysisk teater, tekst/fortælling og musik, og har tidligere bl.a. bidraget til happenings og installationer i forbindelse med Moving Spaces⁷ under Aarhus Festuge. Selve det kunstneriske produkt, som bruges i dette projekt, er lavet i forbindelse med en tidligere forestilling i Faxe Kommune, hvor der ikke var et sundhedsfremmende sigte. En lydvandring er en kunstoplevelse, hvor tilskueren skal gå en forudbestemt rute i naturen med høretelefoner på. I høretelefonerne spiller en fortælling og et lydbillede, som er skrevet og indtalt med henblik på at skabe synergi mellem de naturlige sanseindtryk på ruten og den kunstneriske optræden. Fortællingen i denne lydvandring handler om naturens helende og mystiske kræfter.

Psykiatriens Hus er et tværfagligt behandlingssted med psykologer, pædagoger, ergoterapeuter, fysioterapeuter, socialrådgivere, sygeplejersker, social- og sundhedsassistenter, peer-medarbejdere og psykiatere med mulighed for overnatning. Psykiatriens Hus har til formål at forebygge en forværring af borgerens psykiske tilstand samt understøtte borgernes personlige recovery-proces gennem forskellige målrettede aktiviteter, tilbud og indsatser.

Projektstøtten fra Kultur og Sundhedspuljen går til at lave 3 prøveture, hvor i alt 30 borgere fra Psykiatriens Hus deltager i en lydvandring. Projektet løber fra 01/09/2022 til 01/04/2023, og per d. 23/03 2023 er der gennemført 2 prøveture med i alt 20 deltagere, og den tredje planlagte lydvandring vil ikke blive afholdt, da projektets parter i stedet afholdt et strategimøde, om hvordan projektet kan videreføres uden yderligere finansiering fra Kultur og Sundhedspuljen. Lydvandringen er på ca. 50 minutters varighed og ruten går fra

⁴ Transformation LAB er også et puljeprosjekt under Kultur- og Sundhedspuljen.

⁵ [Kultur | Lydvandringen.dk | Faxe](#)

⁶ [Psykiatriens Hus \(aarhus.dk\)](#)

⁷ [Moving Spaces Aarhus | Teaterseachange](#)

Psykiatriens Hus⁸ og gennem Marselisborgskoven. Lydvandringen er inddelt i kapitler og på Lydvandringen følger en medarbejder fra Psykiatriens Hus gruppen og bestemmer hvornår hvert kapitel afspilles. Rent praktisk er lyden blevet afspillet via et silent-disco apparat⁹, som er udlånt gratis af Psykiatriens Hus.

Formålet med projektet er give deltagerne mere ro i kroppen, mere grounding¹⁰, afstresning, positiv selvrefleksion og glæde. Sigtet er altså primært at styrke deltagernes trivsel, men det forventes også at have en positiv virkning på de deltagende borgeres mentale sundhed. Lydvandringen er et kunstnerisk produkt, som i form og indhold befinder sig et sted mellem musik, lydbog og gåtur. Forskningen på området finder positive effekter på mental sundhed for alle tre førnævnte aktiviteter¹¹, hvorfor det også kan antages at være tilfældet for lydvandringen. Desuden er formålet at afprøve samspelet mellem naturen og kunsten som behandlingsredskab. I den forbindelse vil de ansatte i Psykiatriens Hus afprøve om lydvandringen kan blive et positivt udgangspunkt for efterfølgende samtaler med de psykisk sårbare borgere, hvilket dog i projektperioden ikke blev afprøvet.

Projektet har ansøgt om 49.000 kr. og har modtaget 20.000 kr. fra Kultur og Sundhedspuljen. Derudover har projektet ikke modtaget anden finansiering. Hele beløbet er gået til aflønning af projektejer Barbara Simonsen.

3. Værdi for borgeren

Følgende afsnit indeles i hhv. den sundhedsmæssige værdiskabelse og den trivselsmæssige værdiskabelse, idet de to temaer afspejler KoSA-planens overordnede målsætninger, ligesom opdelingen var fremtrædende i interviewet med projektledelsen. Opdelingen er praktisk, men det er dog vigtigt at holde sig for øje, at borgernes trivsel også forventes at påvirke deres sundhed og visa versa. Analysen baserer sig på interviewet med projektejeren foretaget d. 23/03/2023 og skriftlige selvevalueringer fra de professionelle omkring projektet. Derudover inddrages forskning på området.

⁸ Evald Kroghs Gade, ved Marselisborg Centret

⁹ Et silent-disco apparat kan spille den samme lyd i mange forskellige høretelefoner synkront.

¹⁰ [Grounding og Sensetik terapi](#). Grounding er en tilstand af fysisk og psykisk afslappethed, hvor man er bevidst om sin krop og sine følelser.

¹¹ McDevitt 2005. Dette studie finder en positiv effekt af gåture på en række psykiske lidelser for patienter i rehabilitering.

Ameri 2017. Dette studie finder en positiv effekt af lydbøger på mental sundhed. Undersøgelsen omfatter dog kun ældre mellem 65-80.

Wei-Chi 2004. Dette studie finder en positiv effekt af blød musik på depression.

3.1 Sundhed

Generelt vurderer vi, at projektet gennem sundhedsfremme har skabt værdi for de deltagende aarhusianske borgere. Projektdeltagernes tilbagemelding vidner om en følelsesforløsende positiv oplevelse, som har givet anledning til følelsesmæssig selvrefleksion.

Erindringer og selvrefleksion

Efter Lydvandringen blev de deltagende borgere spurgt ind til deres oplevelse af projektejer Barbara Simonsen. Ifølge hende fortalte mange af de deltagende borgere, at lydvandringen bragte gamle minder frem og særligt erindringer fra barndommen. Borgerne fremlagde dette som en positiv og forløsende oplevelse.

Lydvandringen indeholder uhyggelige elementer, som kan vække negative følelser og minder. Tilbagemeldingerne har dog været positive, og de professionelle omkring projektet vurderer, at siden deltagerne ikke er mentalt ustabile, så er det positivt at lydvandringen også kan berøre ubehagelige følelser og minder. Barbara Simonsen udtaler i den forbindelse, at kunsten giver mulighed for, at man kan nærme sig ubehagelige oplevelser med en sikker distance. Kunsten og fantasien kan på den ene side give mulighed for indlevelse og følelsesmæssigt nærvær, men samtidig en afstand, som gør at man kan behandle sine tanker og traumer. Hun sidestiller til dels lydvandringen med guidet fælleslæsning, hvor man ligeledes gennem et kunstnerisk produkt kan arbejde med sig selv. Hun mener dog, at fordi lydvandringen spiller på alle sanser og aktivere fantasien, så giver den en anden og mere fuldkommen indlevelse, hvilket hun mener er til gavn for de deltagende.

Barbara Simonsen ser derudover perspektiv i, at lydvandringens fortælling og temaer spejler deltagernes følelser og liv og giver anledning til selvrefleksion. Lydvandringens fortælling omhandler naturens forunderlige, helbredende kræfter og derudover menneskets ensomhed og forbundethed. Disse temaer præger ifølge projektejeren også deltagernes behandlingsforløb og liv, som psykisk sårbare. Projektejeren og medarbejdere i Psykiatriens Hus mener at de minder, følelser og tanker, som lydvandringen bringer frem i deltagerne, kan danne basis for en senere dialog. Her kan lydvandringen bruges som udgangspunkt til at snakke om borgernes mentale sundhedsforløb, og potentielt bidrage til andre aktiviteter i Psykiatriens Hus såsom deres skriveværksted eller musikterapiforløb.

Vi vurderer på baggrund af projektejerens udtalelser, at projektet bidrager til KoSA-planens målsætning om at fremme mental sundhed ved at give deltagerne en følelsesforløsende kunstoplevelse, der giver anledning til selvrefleksion. Hermed opfylder projektet også sine egne målsætninger om at fremme mental sundhed og velvære.

3.2 Trivsel

Generelt vurderer vi, at projektet har skabt værdi for de deltagende borgere ved at fremme deres trivsel, idet projektdeltagerne beskriver oplevelsen, som afstressende og meditativ.

Afstresning og velvære

I forhold til trivsel fortæller Barbara Simonsen at mange af deltageres tilbagemeldinger i høj grad lægger vægt på Lydvandringens afslappede effekt. Mange af deltagerne beskriver, at de fik en god og behagelig følelse i kroppen under og efter lydvandringen. Deltagerne er psykisk sårbare borgere, som er i gang med et forløb hos Psykiatriens Hus, og dermed kan lydvandringen opleves som et afslappende frirum i et intenst behandlingsforløb.

I forlængelse heraf fortæller flere deltagere til Barbara Simonsen, at lydvandringen var meditativ, og at de oplevede en særlig rolig og afslappet tilstand. Nogle af deltagerne bemærkede i den sammenhæng, at de normalt ikke får udbytte af en klassisk åndedrætsmeditation, men at lydvandringen gav en ubesværet indlevelse og fordybelse. Lydvandringen er altså for nogle borgere et lettere tilgængeligt afstresningsredskab end mere klassiske tilgange.

Barbara Simonsen anerkender, at en normal gåtur i skoven også kan have en afslappende effekt, men hun påpeger at lydbilledet og fortællingen i lydvandringen tilføjer et ekstra element til oplevelsen, som giver dybere indlevelse. Dette perspektiv stemmer også overens med deltageres kommentarer om at fortællingen var dragende og fastholdt deltageres opmærksomhed. Barbara mener, at det bl.a. er det kunstneriske produkts kompleksitet, som giver en særligt afslappende oplevelse, fordi deltageres fantasi og følelsesliv bliver vækket og stimuleret. Derudover tilføjer hun, at det netop er kombinationen af sanseindtryk fra naturen og kunsten, som tilsammen giver en stærk kunstnerisk oplevelse og for nogen en meditativ effekt.

Lydvandringens fortælling er skrevet til en anden rute og et andet landskab, men mod Barbara Simonsens forventning så var det ikke en hindring for indlevelse. Tværtimod meldte deltagerne at dobbeltheden mellem den faktiske naturoplevelse og beskrivelserne i historien vækkede deres fantasi, og generelt oplevede de, at det bidrog til at skabe indlevelse og afstresning.

Samlet set vurderer vi at projektet bidrager til Kultur og Sundhedsplanens målsætning om at fremme trivslen for en sårbar gruppe borgere, da projektdeltageres tilbagemeldinger i høj grad lagde vægt på lydvandringens afslappende og inddragende effekter. Vi vurderer desuden at projektet lever op til sine egne målsætninger om at skabe psykisk og fysisk ro hos deltagerne.

4. Aktører, organisation og samarbejde

Projektets aktører

- Teater Seachange, uafhængigt projektteater
 - Projektejer og kunstnerisk leder, Barbara Simonsen
- Psykiatriens Hus, tværfaglig behandlingsinstitution
 - Sygeplejerske, Freja Liv Bounaventzen¹²

Projektet er igangsat og gennemført af Teater Seachange og Psykiatriens Hus. Leder af Teater Seachange Barbara Simonsen koordinerede indsatsen og bidrog med det kunstneriske produkt. Projektet har udfoldet sig i forlængelse af Psykiatriens Hus' normale virke, og det er peer-medarbejdere¹³ og sundhedsfagligt personale fra Psykiatriens Hus, der har tilbudt patienter i Psykiatriens Hus at deltage i projektet. Derudover har peer-medarbejdere deltaget i lydvandringerne for at styre afspilningen af lydvandringen.

Samarbejdet mellem Teater Seachange og Psykiatriens Hus

Vi vurderer, at samarbejdet har skabt værdi for Psykiatriens Hus, da Teater Seachanges kunstneriske produkt har givet mulighed for at udbygge Psykiatriens Hus' eksisterende praksis med et nyt kulturelt, sundhedsfremmende tilbud. Barbara Simonsen nævner i den forbindelse, at de ansatte i Psykiatriens Hus ser potentiale i at kombinere Lydvandringen med en efterfølgende samtale eller med et af deres eksisterende tilbud, såsom kreativ skrivning eller musikterapi. Vi vurderer derudover, at samarbejdet har været værdifuldt for Teater Seachange, som har fået mulighed for at afprøve nye anvendelser for sine kunstneriske produkter.

Barbara Simonsen lægger vægt på, at der under projektet har været en løbende dialog og sparring mellem Psykiatriens Hus og Teater Seachange. Her har Psykiatriens Hus bidraget med faglige ekspertise og erfaring, samt kendskab til de lokale forhold og brugergruppen. Det har blandt ført til at lydvandningsruten blev lagt efter Psykiatriens gåtursrute i Marselisborgskoven i stedet for i Marselisborgscenterets park, og at lydvandringens fortælling beholdt sine uhyggelige elementer. Efter lydvandringerne har Barbara Simonsen og peer-medarbejdere i Psykiatriens Hus derudover holdt opfølgende møder, hvor de fra hver deres faglige perspektiv har diskuteret lydvandringens virkning ift. psykisk sårbarhed. Her er altså sket en tværfaglig

¹² Kontaktpersonen hos Psykiatriens Hus er skiftet undervejs i projektforløbet.

¹³ Peer-medarbejdere har tidligere erfaring med psykisk sårbarhed og recovery, og er uddannet i at formidle og vejlede på baggrund af deres egne erfaringer. [Peeruddannelsen Randers](#).

vidensdeling, som potentielt kan dygtiggøre medarbejderne i Psykiatriens Hus i forhold til at inddrage kultur i deres behandling af psykisk sårbare. Barbara Simonsen udtaler desuden, at hun gennem både bruger- og medarbejderfeedback har fået en dybere forståelse for hendes kunst i et sundhedsperspektiv. Feedbacken og møderne har ført til en række ideer til videreudvikling af konceptet. Eksempelvis har Barbara Simonsen og medarbejdere fra Psykiatrien Hus drøftet mulighederne for at lave individuelle lydvandring, hvor deltageren selv administrerer lydvandringens afspilning. Ifølge projektejeren ønsker både Psykiatriens Hus og Teater Seachange på baggrund af et succesfuldt forprojekt at fortsætte samarbejdet, men Psykiatriens Hus har ikke de fornødne midler til at betale for lydvandringen. Det kunstneriske produkt koster i princippet ikke noget ekstra at genbruge. Det er Barbara Simonsens engagement i lydvandringen og Teater Seachange's ophavsret til det kunstneriske produkt, som udgør en fortsat omkostning. Samarbejdet ophører, som det ser ud i øjeblikket, efter endt projektperiode. Teater Seachange vil afsøge andre muligheder for at lave samarbejder med sundhedsinstitutioner, og vil potentielt lave nye kunstneriske produkter til dette formål.

Samarbejdet med Aarhus Kommune

Projektejer Barbara Simonsen har haft en positiv oplevelse ift. samarbejde med KoSA-sekretariatet, og har særligt fået inputs i forbindelse med ansøgningsprocessen. Hun ser et stort potentiale i kultur- og sundhedsfeltet, men mener at en stor hindring er små kommunale budgetter, og store administrative byrder i form af administration i forbindelse med ansøgning og evaluering. Projektet har skabt værdi for Aarhus Kommune i kraft af sin værdiskabelse for de psykisk sårbare borgere på Psykiatriens Hus, og har samtidigt bygget bro mellem en sundhedsaktør og en kulturaktør i kommunen, omend samarbejdet ikke umildbart fortsætter uden kommunal støtte.

Samlet set vurderer vi, at projektet bidrager til at opfylde KoSA-planens mål om at bygge bro mellem kommunale institutioner og private aktører, dog uden at skabe et blivende egenfinansieret samarbejde. Derudover har projektet med succes afprøvet brugen af kulturelle virkemidler til at fremme trivsel og rehabilitering hos en sårbar gruppe borgere i Aarhus.

5. Evaluering og fremtid

I dette afsnit vil vi samle op på evalueringen, og afsøge de fremtidige muligheder for samarbejde mellem Aarhus Kommune, KoSA og aktørerne i projektet.

Samlet set vil vi konkludere følgende:

- Projektet har bidraget med værdi for udsatte borgeres sundhed og trivsel i Aarhus Kommune.

- Projektet har derudover med succes afprøvet brugen af kultur som sundheds- og trivselsfremmende middel.
- Projektet har afprøvet en samarbejdsmodel på tværs af det offentlige og det private, men det er ikke ført til et blivende samarbejde.

Det kan for os at se give anledning til, at Aarhus kommune og de øvrige parter udforsker hvilke fremtidige muligheder, der er for at udvide, forbedre og fortsætte samarbejdet.

Vi anbefaler således følgende.

- Vi anbefaler Teater Seachange og Psykiatriens Hus at fortsætte deres samarbejde, da forholdet virker gensidigt værdiskabende – også på trods af ekstra projektøkonomi.
- Vi anbefaler Teater Seachange at udforske mulighederne for et lignende samarbejde med andre sundhedsaktører, da projektet har belyst lydvandringens trivsels- og sundhedseffekter.
- Vi anbefaler Aarhus kommune at fortsætte med at udforske mulighederne for at inddrage kunstneriske lydprodukter til rehabilitering og trivselsfremme af psykisk sårbare borgere, da dette projekt skabte værdi for de deltagende borgere indenfor begge parametre.

6. Metode

Evalueringen er gennemført over fire faser: desk-research, dataindsamling, analyse og afrapportering.

Først fase er desk-research, hvor vi har indsamlet eksisterende viden om projektets parter for at danne os et billede af deres kompetencer og erfaring, projektets interne rollefordeling og de eksisterende behandlingstilbud på området. I den forbindelse har vi primært gjort brug af følgende.

- Projektansøgning.
- Projekthjemmeside.
- Forskning på området.

Derefter har vi indsamlet data fra projektets primære parter gennem interviews, selvevaluering, og projektpuljeansøgning. Interviewet er sket efter standardiseret interviewguide, som vil blive brugt i alle puljeprojektevalueringerne. I interviewet spørger vi ind til projektets indhold og rammer, effekter og organisering, men vi efterlader rum til at interviewet kan bevæge sig i uforudsete retninger. Indsamlingen

munder primært ud i kvalitative data fra selvevalueringer og interviews med de enkelte puljeprojekter. Der indsamles derudover også kvantitative data ifm. selvevalueringen og projektansøgningen.

Slutteligt har vi gennemført analysen og afrapporteret vores fund. Analysen opdeles efter projektets indhold og rammer, værdiskabelsen for borgerne og samarbejder i forbindelse med projektet. Analysens primære mål er at tydeliggøre, hvorvidt projektet har bidraget til KoSA-planen og Aarhus Kommunes målsætninger. Derudover vurderer vi, om projektet har opfyldt sine egne målsætninger, og hvilke relevante utilsigtede effekter, som projektet har medført.

Litteraturliste

Ameri F, Vazifeshenas N, Haghparast A. (2017). The Impact of Audio Book on the Elderly Mental Health.

BCN, 8(5): 361-370

<http://bcn.iums.ac.ir/article-1-915-en.html>

McDevitt J, Wilbur J, Kogan J, Briller J. (2005). A Walking Program for Outpatients in Psychiatric Rehabilitation: Pilot Study. *Biological Research For Nursing*,7(2): 87-97.

doi:10.1177/1099800405278116

Wei-Chi Hsu & Hui-ling Lai (2004). Effects of music on major depression in psychiatric inpatients. *Archives of Psychiatric Nursing* 18(5): 193-199

<https://doi.org/10.1016/j.apnu.2004.07.007>